

W4TEX: Посилення представництва жінок на керівних посадах у текстильній промисловості

НОМЕР ПРОЕКТУ: 2023–1–SE01–KA220–ADU–000154918

Тривалість проекту: 01–11–2023 – 30–04–2026

БЛОК 2 – ОБРОБКА ТА ВИРОБНИЦТВО ОДЯГУ

Автор: Офіційне представництво Торгово–промислової палати Іспанії у Бельгії та Люксембурзі (CAMARABELUX)

Дата: березень 2025

Версія 1.0

ЗМІСТ

ВСТУП	2
ЗРОСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ	3
Зростання ключових виробничих витрат у європейській текстильній та швейній промисловості: виклики та наслідки	3
Витрати на енергоносії та їх вплив на МСП	3
Витрати на оплату праці та утримання робочої сили	4
Екологічне законодавство та витрати на його дотримання	5
Тиск технологічного прогресу та діджиталізації	5
Нестабільність ланцюгів постачання та зростання матеріальних витрат	6
Вирішення проблем для МСП	7
ПРОДУКЦІЯ ТЕКСТИЛЬНИХ КОМПАНІЙ В КОНТЕКСТІ ЗЕЛЕНИХ УГОД ТА СЕРТИФІКАЦІЇ	8
Європейський зелений курс, CEAP та текстильний сектор	8
Європейський зелений курс	8
План дій з циркулярної економіки (CEAP)	9
Порядок денний до 2030 року та Цілі сталого розвитку	9
Регламент ЄС з екодизайну: Рамки для відповідальних галузевих практик	10
Регламент про засоби індивідуального захисту	11
Регламент щодо назв текстильних волокон та маркування волокнистого складу текстильних виробів	11
Текстильна сертифікація формує майбутнє якісного одягу та текстильної переробки	12
OEKO-TEX®	12
Bluesign®	12
МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РИНКУ ТЕКСТИЛЮ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ	13
Роль та виклики для малих та середніх підприємств одягу та текстилю в Європі:	
Орієнтуючись на вимоги сталого розвитку, інновацій та виробництва	13
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МАЙБУТНЬОМУ ТЕКСТИЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА	14
Ризики нерегульованого застосування ШІ в текстильному виробництві	14
ВИСНОВКИ	15
ДЖЕРЕЛА	16

ВСТУП

Текстильна та швейна промисловість, як невід’ємна частина європейської економічної та культурної спадщини, вже давно стала символом якості, інновацій та майстерності. Однак ця спадщина зазнає дедалі більшого тиску через зростання виробничих витрат, що ускладнює конкуренцію місцевих виробників з тими, хто працює у регіонах з нижчими виробничими витратами. Водночас, еволюція споживчих уподобань (зумовлена діджиталізацією, швидкою модою та попитом на персоналізовані продукти) змінює динаміку ринку. Мабуть, найактуальнішим викликом є потреба у більшій сталості як у текстильній переробці, так і у виробництві одягу, оскільки компанії повинні адаптуватися до більш суворих правил, екологічних проблем та етичних вимог до постачальників.

У відповідь на це європейський текстильний бізнес інвестує в передові технології виробництва, цифрову трансформацію та екологічно чисті матеріали, щоб вдосконалити виробництво та зменшити вплив на довкілля. Прийняття принципів циркулярної економіки стало вкрай важливим, особливо для малих і середніх підприємств (МСП), які прагнуть відповідати новій "зеленій" політиці ЄС. Ці зміни необхідні не лише для того, щоб відповідати суворішим нормам, але й для того, щоб задовольнити зростаючі очікування споживачів щодо більш сталих методів переробки та етичного виробництва одягу.

У міру того, як сектор зазнає цих змін, він дедалі більше узгоджується з глобальними цілями сталого розвитку та стандартами сертифікації. Ці рамки встановлюють амбітні, але складні для досягнення цілі щодо зменшення впливу на довкілля в текстильній переробці та виробництві одягу, водночас сприяючи економічній стійкості та соціальній відповідальності. Інтегруючи сталий розвиток, інновації та етичні практики по всьому виробничому ланцюжку, європейська текстильна промисловість працює над створенням більш стійкої та перспективної моделі, яка поєднає традиції з вимогами глобального ринку, що швидко змінюється.

ЗРОСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Зростання ключових виробничих витрат у європейській текстильній та швейній промисловості: виклики та наслідки

Протягом останніх років європейське текстильне та швейне виробництво стикається з постійним зростанням виробничих витрат, зумовленим складним поєднанням економічних, екологічних, регуляторних та геополітичних чинників. Зростання фінансового тягаря становить серйозну загрозу для конкурентоспроможності та стійкості сектору, причому найбільші виклики постають саме перед МСП. На відміну від великих корпорацій, які мають більшу фінансову гнучкість і доступ до ресурсів, МСП часто стикаються із проблемами у покритті зростаючих витрат, що ускладнює для них підтримку їх операційної діяльності, інвестиції в інновації та збереження конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Витрати на енергоносії та їх вплив на МСП

Одним із основних чинників зростання витрат у галузі є різке підвищення цін на енергоносії. Багато процесів текстильного виробництва, таких як ткацтво, фарбування, оздоблення та сушіння, є дуже енергоємними і потребують значного споживання електроенергії та газу. Ці процеси не лише роблять значний внесок в операційні витрати, але й впливають на загальну конкурентоспроможність компаній на світовому ринку. В умовах постійних коливань на енергетичних ринках малі та середні підприємства, які працюють за меншої норми прибутку і часто не мають достатнього фінансового резерву для покриття зростаючих витрат, відчувають сильний тиск. На відміну від великих виробників, які мають більше важелів у переговорах для укладання вигідніших енергетичних контрактів або інвестування в довгострокові заходи з енергоефективності, такі як системи відновлюваної енергетики або сучасна автоматизація, малий бізнес має значно менше подібних можливостей. Ця нерівність створює значний **дисбаланс**, тоді як операційні та виробничі витрати МСП зростають швидше, що ставить їх у **невигідне конкурентне становище**. Для багатьох малих підприємств зростання цін на енергоносії не лише підриває прибутковість, але й призводить до складних рішень щодо ефективності виробництва та збереження робочої сили. Щоб впоратися зі зростаючими рахунками за енергоносії, деякі компанії можуть бути змушені скорочувати виробництво, зменшувати штат або відкладати на потім інвестиції в інновації та технології. Більше того, непередбачуваність цін на енергоносії створює атмосферу невизначеності, що ще більше ускладнює для МСП **планування на майбутнє або збереження стійкості в умовах нестабільного ринку**. Оскільки ціни на енергоносії продовжують зростати, виживання багатьох малих виробників текстилю може залежати від пошуку шляхів мінімізації енергоспоживання, впровадження інновацій у виробничі процеси та пошуку альтернативних рішень, щоб залишатися життєздатними в умовах зростаючої конкуренції та обмеженості ресурсів на ринку.

Рисунок 1: Енергоспоживання у текстильному виробництві одягу, шкіряному та взуттєвому секторі, за видами палива.

Джерело: EURATEX (2022). Факти та ключові цифри 2022 року європейської текстильної та швейної промисловості. EURATEX. Отримано з <https://euratex.eu/>

Як бачимо, природний газ становить половину енергоресурсів у текстильній промисловості. Відповідно до рекомендацій різних європейських інституцій та організацій, "Зелений перехід вимагає значних інновацій та інвестицій"¹. Це означає значні інвестиції в енергетичні ресурси для МСП, які, окрім цього, зіткнулися з проблемою переходу на відновлювані джерела енергії, про що також згадується в цьому документі.

Витрати на оплату праці та утримання робочої сили

Витрати на робочу силу в Європі постійно зростають через підвищення стандартів праці, зростання заробітної плати та вимог до соціального забезпечення. Хоча забезпечення справедливої заробітної плати та кращих умов праці залишається пріоритетом для промисловості, таке зростання витрат створює додатковий економічний тиск на малі та середні підприємства, які часто працюють з обмеженими фінансовими резервами. На відміну від великих компаній, які можуть більш ефективно розподіляти витрати на оплату праці між більшими обсягами виробництва або регіональними операціями, МСП повинні ретельно балансувати між **збереженням кваліфікованої робочої сили та управлінням витратами на оплату праці**. Багато дрібних виробників намагаються конкурувати з великими корпораціями, які можуть дозволити собі вищі зарплати, більш комплексні соціальні пакети та кращі стимули для працівників. Як наслідок, МСП стикаються зі значними проблемами у залученні та утриманні кваліфікованої робочої сили, яка є необхідною для підтримки якості

¹ EURATEX (2022). Факти та ключові цифри 2022 європейської текстильної та швейної промисловості. EURATEX. Отримано з <https://euratex.eu/>

та ефективності виробництва. Це, в свою чергу, призводить до дефіциту кваліфікованої робочої сили, зростання плинності кадрів та труднощів з утриманням робочої сили, що може безпосередньо впливати на продуктивність та конкурентоспроможність малих виробників.

Окрім того, трудомісткий характер текстильного та швейного виробництва – від ручних операцій, таких як зшивання й вишивання, до технічних завдань, як-от контроль якості та робота з машинами, потребує висококваліфікованої та досвідченої робочої сили. Із зростанням вартості праці МСП у текстильному секторі часто зменшуються витрати на навчальні програми, що поглиблює дефіцит кваліфікованих кадрів. Зростання трудових витрат також обмежує здатність МСП впроваджувати автоматизацію, яка могла б зменшити залежність від ручної праці та підвищити ефективність. Для малих виробників це поєднання високих витрат на оплату та нестачі кваліфікованих працівників ускладнює підтримку прибутковості й задоволення попиту на якісну продукцію. У результаті багато МСП змушені вдаватися до складних рішень: скорочувати обсяги виробництва, переносити робочу силу в країни з дешевою працею або звужувати продуктові лінійки. Баланс між контролем трудових витрат і створенням кваліфікованої та мотивованої робочої сили стає дедалі хиткішим, особливо в умовах посилення глобальної конкуренції в текстильному та швейному секторах.

Екологічне законодавство та витрати на його дотримання

Суворе екологічне законодавство, спрямоване на зменшення впливу текстильної промисловості на довкілля, створює додатковий фінансовий тягар, особливо для МСП (деталі – нижче). Хоча ініціативи зі сталого розвитку, як-от скорочення відходів, контроль хімікатів і викидів, необхідні для довгострокових екологічних вигод, їхнє виконання вимагає значних інвестицій у нові технології, чистіші методи виробництва та сертифікацію. Великі компанії можуть швидко адаптуватися завдяки доступному капіталу, тоді як малі та середні підприємства часто не мають фінансування для цих змін. У результаті багато МСП борються з дотриманням регуляцій, ризикуючи штрафами, обмеженнями операцій або навіть закриттям бізнесу.

В цілому по галузі, текстильний сектор знизив інтенсивність викидів парникових газів у період з 2015 по 2019 рік, оскільки позитивна зміна доданої вартості є більшою, ніж зміна викидів парникових газів.²

Тиск технологічного прогресу та діджиталізації

Поштовх до діджиталізації та автоматизації у текстильному виробництві створює як можливості, так і виклики. З одного боку, впровадження інтелектуальних методів виробництва, автоматизованого обладнання та прийняття рішень на основі даних може значно підвищити операційну ефективність, покращити якість продукції та зменшити кількість відходів. Такі технології, як роботизована автоматизація та прогнозна аналітика, можуть впорядкувати виробничі лінії, мінімізувати простой та оптимізувати використання ресурсів, що призведе до

² **Європейська комісія. (2022).** Щорічний звіт про єдиний ринок 2022. Європейська Комісія.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0660>

економії коштів та підвищення конкурентоспроможності. Інтегруючи цифрові технології, виробники можуть швидше реагувати на **ринкові зміни, персоналізувати продуктову пропозицію та покращити управління запасами**, що є життєво важливим на сучасному ринку, який швидко розвивається та орієнтується на попит. Крім того, автоматизація може допомогти вирішити проблему нестачі робочої сили, зменшуючи залежність від ручних процесів, що дозволяє компаніям підтримувати виробництво навіть в умовах дефіциту робочої сили.

Однак початкові інвестиції, необхідні для цих технологій, часто є **недоступними для МСП**. На відміну від великих транснаціональних корпорацій, які мають спеціальні бюджети на дослідження та розробки, малі виробники часто не мають фінансової спроможності інтегрувати передові системи. Витрати на придбання, встановлення та обслуговування найсучаснішого обладнання або впровадження складних програмних рішень можуть бути непомірно високими для малих підприємств, особливо коли ці технології потребують кваліфікованого персоналу для експлуатації та обслуговування. Крім того, процес цифрової трансформації часто передбачає не лише придбання обладнання, а й значні зміни в **існуючих робочих процесах, навчання працівників та постійне оновлення систем**, що вимагає додаткових інвестицій. Цей **технологічний розрив** ще більше збільшує конкурентний розрив між лідерами галузі та меншими гравцями, зменшуючи для МСП здатність відповідати мінливим вимогам ринку. Коли великі компанії впроваджують діджиталізацію та автоматизацію; вони отримують вигоду від ефективного виробництва та здатності відповідати очікуванням споживачів щодо більш швидкої та індивідуалізованої продукції. На противагу цьому, **малі та середні підприємства можуть боротися за збереження своєї частки ринку, відстаючи в інноваціях, економічній ефективності та швидкості реагування**. Для багатьох малих виробників швидкі темпи технологічних змін є серйозним викликом, змушуючи їх **або впроваджувати інновації в межах своїх обмежених можливостей, або ризикувати застаріти у світі, який стає дедалі більш цифровим**.

Нестабільність ланцюгів постачання та зростання матеріальних витрат

Перебої в глобальних ланцюгах постачання в поєднанні з інфляційним тиском призвели до зростання цін на основні виробничі ресурси, такі як текстиль, хімікати та пакувальні матеріали, що негативно позначилося на текстильному виробництві. Таке зростання цін посилюється **проблемами логістики, дефіцитом ключових компонентів та зростанням цін на енергоносії**, що ще більше збільшує **виробничі витрати**. Малі та середні підприємства, маючи менші можливості для переговорів та не настільки суттєві обсяги закупівель, як великі корпорації, часто стикаються з **вищими цінами** на сировину та **довшими термінами постачання** критично важливих матеріалів. На відміну від своїх великих колег, малі виробники не мають достатніх важелів для отримання оптових знижок або преференцій від постачальників, що ставить їх у невигідне становище на висококонкурентному ринку. Крім того, несподівані потрясіння – такі як **геополітична напруженість, торговельні бар'єри або економічні спади** – ще більше ускладнюють малим виробникам ефективне планування та

коригування своїх стратегій. Ці непередбачувані події можуть призвести до раптових змін у попиті або подальших перебоїв у доступі до критично важливих ресурсів. Не маючи фінансової підтримки, яку мають великі компанії, МСП часто змушені покривати ці додаткові витрати, що призводить до зменшення прибутку та операційної нестабільності. Вплив цих перебоїв у ланцюгах постачання може також спричинити затримки у виконанні замовлень клієнтів, що призводить до втрати репутації та збитків для бізнесу. Для багатьох малих виробників навігація в цьому нестабільному середовищі вимагає не лише фінансової стійкості, а й **здатності швидко адаптуватися та знаходити альтернативних постачальників.**

Вирішення проблем для МСП

Хоча європейська текстильна та швейна промисловість залишається значною частиною економіки, зростання витрат, пов'язаних з виробництвом, таких як енергія, робоча сила, дотримання нормативних вимог, а також перебої в ланцюгах поставок створюють особливо нестабільну ситуацію для МСП. Щоб пом'якшити ці виклики, важливо, щоб політики та зацікавлені сторони галузі розробили цілеспрямовані заходи підтримки, такі як

1	Доступ до фінансування , щоб допомогти МСП інвестувати в енергоефективні технології та методи сталого виробництва.	<u>Приклад:</u> Невеликий виробник текстилю отримує державну позику під низький відсоток для модернізації свого обладнання для переходу до енергоефективних технологій. Ця інвестиція дозволяє компанії скоротити споживання електроенергії на 30%, знизити собівартість продукції та підвищити конкурентоспроможність.
2	Підтримка програм розвитку робочої сили, таких як Європейський пакт про навички , з метою надання працівникам навичок, необхідних для роботи в більш автоматизованій та цифровій індустрії.	<u>Приклад:</u> Сімейна швейна фабрика реєструє своїх працівників на навчальну програму в рамках Європейського пакту про навички. Працівники вчаться керувати автоматизованими швейними машинами і використовувати програмне забезпечення для цифрового дизайну, підвищуючи продуктивність і зменшуючи кількість людських помилок.
3	Фінансові стимули або субсидії для МСП, які переходять на більш "зелені" виробничі практики, щоб відповідати екологічним нормам без надмірного фінансового навантаження.	<u>Приклад:</u> Текстильне МСП отримує державний грант на впровадження технології повторного використання води в процесі фарбування. Це зменшує споживання води на 40% і допомагає компанії відповідати новим екологічним нормам ЄС без надмірного фінансового навантаження.
4	Посилення галузевої співпраці для підвищення стійкості ланцюга постачання та	<u>Приклад:</u> Кілька невеликих виробників текстилю об'єдналися в кооператив, щоб спільно отримувати сировину від місцевих постачальників, зменшуючи залежність від

зменшення залежності від зовнішніх постачальників.

північноамериканського імпорту. Така співпраця забезпечує стабільність ланцюжка поставок і допомагає пом'якшити перебої, спричинені затримками міжнародних перевезень.

Зростання виробничих витрат у європейському текстильному та швейному секторі, як зазначалося вище, змінює економічний ландшафт галузі, причому МСП стикаються з найбільш серйозними наслідками. Без належних механізмів підтримки багато МСП ризикують бути витісненими з ринку, що призведе до втрати робочих місць і послаблення галузі в цілому. Подолання цього фінансового тиску за допомогою стратегічних політичних втручань та галузевої співпраці матиме вирішальне значення для забезпечення **стійкості та конкурентоспроможності європейського текстильного сектору** в майбутньому.

ПРОДУКЦІЯ ТЕКСТИЛЬНИХ КОМПАНІЙ В КОНТЕКСТІ ЗЕЛЕНИХ УГОД ТА СЕРТИФІКАЦІЇ

Переробка текстилю є однією з основ виробництва одягу, що включає в себе кілька складних та ресурсоемних етапів. До них відносяться виробництво волокна, прядіння, ткацтво або в'язання, фарбування, оздоблення та виготовлення одягу. Кожен етап вимагає значних витрат, включаючи енергію, воду та хімікати, які впливають на екологічний вплив індустрії текстилю та моди. Хоча європейські виробники використовують технологічні досягнення для підвищення ефективності та зменшення викидів, ця галузь залишається одним із найбільших забруднювачів довкілля в усьому світі. Тому різні державні та приватні організації створили низку угод, ініціатив та сертифікатів. Серед найбільш актуальних і тісно пов'язаних з текстильним та швейним виробництвом є ті, що описані в наступних розділах.

Європейський зелений курс, СЕАР та текстильний сектор

Європейський зелений курс

Європейський зелений курс (European Green Deal), започаткований у 2019 році, – це амбітна стратегія ЄС, спрямована на те, щоб зробити Європу *першим кліматично нейтральним континентом до 2050 року*³. Ця ініціатива безпосередньо впливає на текстильну промисловість, оскільки вимагає від підприємств різкого скорочення вуглецевого сліду, переходу на чисту енергію та впровадження **сталих методів виробництва**. Стратегія включає суворі правила щодо поводження з відходами, ефективності використання ресурсів та контролю

³ **Європейська комісія.** (n.d.). *Європейський зелений курс*. Європейська комісія. Отримано з: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

за забрудненням, що підштовхує галузь до інновацій та реструктуризації виробничих систем.

Європейський зелений курс створює як **виклики**, так і **можливості** для **текстильного виробництва**.

Компанії повинні впроваджувати сталі технології, такі як безводне фарбування, біологічні волокна та системи переробки, вивчаючи бізнес-моделі. Однак МСП стикаються з бар'єрами через **високі витрати та складність інтеграції цих систем**.

Маючи обмежені бюджети та ресурси, **МСП намагаються відповідати нормам ЄС і водночас залишатися конкурентоспроможними**. Подолання цих викликів вимагає збалансування цілей сталого розвитку з фінансовою стабільністю відповідно до Європейського зеленого курсу та Порядку денного до 2030 року.

План дій з циркулярної економіки (CEAP)

Тісно пов'язаний з Європейським зеленим курсом **План дій з циркулярної економіки (CEAP)⁴** – це комплексна стратегія, спрямована на перехід промисловості від **лінійних моделей виробництва** до циркулярності, коли продукти повторно використовуються, ремонтуються та переробляються, а не викидаються. Текстильна галузь є однією з основних фокусів уваги цього плану дій, зважаючи на високий рівень відходів та споживання ресурсів.

Щодо виробництва одягу, то CEAP запроваджує конкретні заходи для **збільшення довговічності текстилю та покращення інфраструктури переробки**. Це включає **обов'язкове маркування сталого розвитку** на текстилі, щоб надати споживачам прозору інформацію про вплив одягу на навколишнє середовище, наприклад, про його вплив на воду, викиди вуглецю та придатність до вторинної переробки.

Порядок денний до 2030 року та Цілі сталого розвитку

Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року, прийнятий усіма державами-членами Організації Об'єднаних Націй у 2015 році, слугує універсальною основою для вирішення глобальних проблем, зокрема бідності, нерівності, зміни клімату, деградації довкілля, миру та справедливості.

⁴ **Європейська комісія. (n.d.). План дій щодо циркулярної економіки.** Європейська комісія. Отримано з: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Центральне місце в цьому порядку денному займають **17 Цілей сталого розвитку (ЦСР)**, які є планом дій для всіх секторів.

Для європейської текстильної та швейної промисловості ЦСР є одночасно і орієнтиром, і **викликом для створення більш сталих, етичних та інклюзивних практик** у всьому ланцюжку постачання та виробництва.

Галузь зосереджена на кількох ключових ЦСР, зокрема на **Цілі 12**, яка наголошує на **зменшенні відходів та оптимізації ресурсів**, зокрема у сфері управління водними, енергетичними ресурсами та забрудненням навколишнього середовища. **Ціль 8** сприяє **справедливій праці та покращенню умов праці**, що створює виклики для європейських виробників на конкурентному ринку. **Ціль 13** наголошує на необхідності скорочення викидів парникових газів, стимулюючи інвестиції у **стале виробництво**, низьковуглецеві технології та відновлювані джерела енергії відповідно до Європейського зеленого курсу. Нарешті, **Ціль 17** підкреслює важливість глобальних партнерств для підвищення **стійкості ланцюгів постачання**, обміну найкращими практиками та сприяння інноваціям.

Насамкінець, сектор виробництва текстилю та одягу в Європі має бути приведений у відповідність до **Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року** та ЦСР. Зосередившись на відповідальному виробництві, зменшенні впливу на навколишнє середовище та сприянні етичним діловим практикам, галузь може зробити значний внесок у досягнення ЦСР, залишаючись при цьому конкурентоспроможною на світовому ринку, що швидко розвивається.

Регламент ЄС з екодизайну: Рамки для відповідальних галузевих практик

Європейське законодавство відіграє вирішальну роль у спрямуванні текстильного сектору до сталості та етичності. Текстильна стратегія ЄС прискорює перехід компаній до циркулярної економіки, вводячи суворіші норми щодо управління текстильними відходами, еко-дизайну та використання екологічних матеріалів. Ця стратегія вирішує екологічні проблеми, стимулює інновації в переробці та виробництві одягу, забезпечуючи розробку продукції з мінімальними відходами, нижчим вуглецевим слідом і підвищеною довговічністю. Впроваджуючи ці норми, ЄС прагне зробити екологічний текстиль стандартом, мотивуючи бренди та виробників переглядати свої моделі виробництва.

Крім того, **Регламент ЄС з екодизайну**⁵ для текстилю є важливим законодавчим заходом, який вимагає, щоб текстильні вироби розроблялися з акцентом на ремонтпридатність, придатність до вторинної переробки, довговічність і використання екологічно чистих матеріалів. Цей нормативний акт безпосередньо впливає на текстильну переробку та виробництво одягу, оскільки виробники повинні інтегрувати принципи циркулярності у свій дизайн та методи виробництва.

⁵ **Європейська комісія. (n.d.). Екодизайн для регулювання сталої продукції.** Європейська комісія. Отримано 12 березня 2025 р. з https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/ecodesign-sustainable-products-regulation_en

Однак багато МСП стикаються зі значними труднощами в адаптації до цих суворих правил. Серед них – **високі витрати**, пов'язані з переробкою продукції відповідно до **нових стандартів**, обмежений доступ до ресурсів і досвіду в галузі **екологічно чистих** матеріалів і процесів, а також складнощі з постачанням **екологічно чистих матеріалів у** великих масштабах. МСП також можуть мати труднощі з **технологічними інвестиціями**, необхідними для впровадження більш сталих методів виробництва, а складність дотримання вимог **численних нормативно-правових актів може бути надзвичайною**. Як наслідок, МСП часто потребують підтримки для ефективного переходу до циркулярних практик, зберігаючи при цьому конкурентоспроможність на швидкозмінному ринку.

Одна з найвідоміших організацій на текстильному ринку, EURATEX, стверджує, що *законодавча база ЄС має бути економічно ефективною, гармонізованою та відповідати потребам ринків і бізнесу. Це гарантує, що продукти та процеси будуть більш конкурентоспроможними на внутрішньому та світовому ринках*⁶. Серед нормативно-правових актів у цій сфері ми знаходимо такі, що стосуються текстильного та швейного виробництва:

Регламент про засоби індивідуального захисту

Регламент щодо засобів індивідуального захисту (2016/425)⁷ встановлює суворі стандарти безпеки та дизайну по всьому ЄС. Регламент регулює виробництво спеціалізованих текстильних матеріалів, таких як тканини з високою видимістю та вогнестійкі тканини, що використовуються в різних галузях промисловості. Регламент також вимагає проведення випробувань і сертифікації, щоб забезпечити безпеку, надійність і ефективність в умовах підвищеного ризику.

Регламент щодо назв текстильних волокон та маркування волокнистого складу текстильних виробів

З іншого боку, Регламент (1007/2011) про **назви та маркування текстильних волокон** забезпечує точну ідентифікацію волокон та узгоджене найменування у всій галузі. Він стандартизує **маркування та документацію на всіх етапах виробництва та дистрибуції**, підвищуючи прозорість і контроль якості. Забезпечуючи чітке маркування складу волокон, він допомагає споживачам і виробникам приймати обґрунтовані рішення, зміцнює довіру та сприяє сталому розвитку текстильної промисловості.

⁶ EURATEX. (n.d.). *Внутрішній ринок*. EURATEX. Отримано з: <https://euratex.eu/trade-and-internal-market/internal-market/>

⁷ Європейський Союз. (2023). *Рішення Ради (ЄС) 2023/941 від 2 травня 2023 року про гармонізовані стандарти для засобів індивідуального захисту, розроблене на підтримку Регламенту (ЄС) 2016/425 Європейського Парламенту та Ради*. Офіційний вісник Європейського Союзу, L 125/37. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023D0941>

Текстильна сертифікація формує майбутнє якісного одягу та текстильної переробки

Оскільки сталість стає визначальним фактором майбутнього текстильного та швейного виробництва, європейські компанії все частіше впроваджують **визнані сертифікати та стандарти**, щоб підтвердити свою прихильність до етичних та екологічно відповідальних практик. Ці сертифікати відіграють життєво важливу роль у забезпеченні того, щоб текстильна промисловість і виробництво одягу відповідали глобальним цілям сталого розвитку.

OEKO–TEX®

Сертифікація **OEKO–TEX®** особливо актуальна в текстильній промисловості, оскільки вона гарантує, що **одяг і сировина не містять шкідливих речовин**, а виробництво відповідає суворим критеріям безпеки та сталого розвитку. **Стандарт OEKO–TEX® Standard 100** гарантує, що кожен компонент одягу – волокно, нитки і навіть ґудзики – перевіряється на вміст шкідливих хімічних речовин, що значно підвищує безпеку споживачів. Цей стандарт особливо важливий при обробці тканин, де текстильні вироби піддаються обробці, що може призвести до потрапляння токсичних речовин. Отримавши цей сертифікат, виробники запевняють споживачів, що їхній одяг безпечний для носіння і вироблений з мінімальною шкодою для довкілля.

Bluesign®

Сертифікація **Bluesign®** забезпечує сталий розвиток у всьому ланцюжку постачання текстилю, від сировини до готової продукції. Вона сприяє ефективному використанню води та енергії, відповідальному поводженню з хімічними речовинами та зменшенню відходів. Для виробників це зменшує вплив на навколишнє середовище, одночасно підвищуючи ефективність використання ресурсів та економічну ефективність.⁸

Майбутня політика ЄС, ймовірно, передбачатиме суворіші **заходи з простежуваності та прозорості**, а це означає, що виробники текстилю повинні будуть **документувати та перевіряти стале постачання, хімічну безпеку та відповідальні методи обробки**. Такі сертифікати, як OEKO–TEX® та Bluesign®, стануть важливими інструментами для компаній, які прагнуть **випереджати законодавчі зміни та вимоги ринку**.

⁸ SGS. (n.d.). Сертифікація Bluesign®. SGS. Отримано з <https://www.sgs.com/en-be/services/bluesign-certification>

МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РИНКУ ТЕКСТИЛЮ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ

Роль та виклики для малих та середніх підприємств одягу та текстилю в Європі: Орієнтуючись на вимоги сталого розвитку, інновацій та виробництва

Як уже згадувалося, МСП відіграють фундаментальну роль у європейській швейній та текстильній промисловості, представляючи основу сектору (99,7% компаній дійсно є мікро- та малими і середніми підприємствами, згідно з розрахунками EURATEX, що базуються на даних Євростату):

Рисунок 2: Кількість працівників на текстильних підприємствах Європи

	Кількість працівників	%
Мікро	0 – 9	89
Малі	10 – 49	9
Середні	50 – 249	2
Великі	Понад 250	0.3

Джерело: Факти та ключові цифри EURATEX, 2024

По всьому ЄС тисячі таких МСП беруть участь у розробці, виробництві та переробці текстилю та одягу, роблячи значний внесок у забезпечення зайнятості, економічного зростання та промислових інновацій. Однак останніми роками ці підприємства стикаються зі зростаючими викликами через **глобальну конкуренцію**, як згадувалося вище, регуляторні зміни з боку ЄС, фокус на **сталому розвитку** (відображений у різних сертифікатах) та **нормативних актах**, технологічний прогрес та геополітичну ситуацію, що швидко змінюється (пандемія COVID19, війна в Україні та новий президент у США). Оскільки Європа рухається до більш стійкої та циркулярної економіки, МСП повинні **адаптуватися до нових виробничих вимог** світових ринків, **зберігаючи при цьому прибутковість та конкурентоспроможність** у ситуації, що швидко розвивається та змінюється.

Окрім усіх цих даних, споживчий попит є дуже важливим під час виробничого процесу, адже 71% споживачів стверджують, що вони занепокоєні питаннями сталого розвитку під час купівлі швейних виробів, але лише 3% платять більше

за більш екологічні покупки⁹. Це величезний виклик для невеликої компанії, яка повинна розробити нову лінію виробництва одягу в залежності від запитів споживачів.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МАЙБУТНЬОМУ ТЕКСТИЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Штучний інтелект (ШІ) трансформує текстильне та швейне виробництво, покращуючи дизайн, виробництво та управління ланцюгами поставок. Машинне навчання **прогнозує тенденції** та **оптимізує ресурси, зменшуючи відходи та переви виробництва**.

Автоматизація на основі штучного інтелекту підвищує **точність і ефективність** розкрою, зшивання та контролю якості, **знижуючи витрати та частоту помилок**. Прогнозоване обслуговування також подовжує термін служби обладнання і запобігає дорогим простоям.

У сфері інвентаризації та логістики ШІ **оптимізує рівень запасів, прогнозує попит** і впорядковує **ланцюжки поставок**, допомагаючи невеликим виробникам залишатися конкурентоспроможними. ШІ також підтримує сталий розвиток, пропонуючи екологічно чисті матеріали та зменшуючи споживання ресурсів.

Незважаючи на свої переваги, **впровадження ШІ є дорогим і вимагає кваліфікованих працівників**, що створює виклики для МСП. Однак у міру розвитку штучний інтелект відіграватиме ключову роль у підвищенні ефективності, сталості та інновацій у текстильному виробництві.

Ризики нерегульованого застосування ШІ в текстильному виробництві

Штучний інтелект підвищує ефективність текстильного виробництва, але створює ризики, якщо його не регулювати. Упереджені алгоритми можуть посилити нерівність у сфері праці та вибору постачальників, а відсутність прозорості знижує рівень підзвітності. Надмірне покладання на ІШ може послабити накопичення людського досвіду і здатність до адаптації. Неконтрольована автоматизація також може призвести до **втрати робочих місць, збільшуючи економічну нерівність**. Для того, щоб ШІ приносив користь галузі, необхідні чіткі правила, етичні норми та прозорість.

⁹ Венеціанський форум сталої моди. (2022). *Just fashion transition 2022*. На основі опитування споживачів щодо клімату та сталого розвитку BCG, 2022 рік.

ВИСНОВКИ

Текстильна та швейна промисловість переживає переломний момент, балансуючи між традиціями та нагальною потребою у сталому розвитку, інноваціях та дотриманні нормативних вимог. Зростання виробничих витрат, включаючи витрати на енергію, робочу силу та матеріали, спричинило значне навантаження МСП, які становлять основу європейського текстильного ринку. У той час як великі корпорації мають ресурси для подолання цих викликів, МСП повинні адаптуватися за допомогою стратегічних інвестицій, державної підтримки та галузевої співпраці, щоб залишатися конкурентоспроможними в умовах глобального ландшафту, що швидко змінюється.

Перехід до сталої текстильної переробки та виробництва одягу – це вже не вибір, а необхідність. Різноманітні європейські політики стимулюють системні зміни, підштовхуючи компанії до впровадження екологічних практик, зменшення відходів та впровадження циркулярності. Європейське законодавство встановлює суворіші правила для забезпечення відповідального виробництва, прозорості для споживачів та екологічної підзвітності. Однак їх дотримання створює фінансові та операційні проблеми, особливо для малих і середніх підприємств, які потребують цільової підтримки через державні європейські програми фінансування для полегшення переходу на нові стандарти.

Технологічний прогрес, зокрема **штучний інтелект (ШІ)**, змінює текстильну промисловість, пропонуючи рішення для автоматизації, прогнозованого обслуговування та прийняття рішень на основі даних. Ретельне впровадження, регулювання та навчання робочої сили мають вирішальне значення для того, щоб ШІ приносив користь як бізнесу, так і працівникам.

У перспективі майбутнє текстильного та швейного виробництва визначатиметься галузевою співпрацею між бізнесом, політиками та споживачами. Посилення **стійкості ланцюгів поставок**, інвестиції в **стійкі матеріали** та просування **принципів циркулярної економіки стануть** ключовими факторами для створення більш екологічно та економічно стійкої текстильної промисловості. Незважаючи на значні виклики, можливості для інновацій, зростання та довгострокової конкурентоспроможності сприяють трансформації, яка орієнтована на сталий розвиток, що є важливим кроком для майбутнього європейського текстилю.

ДЖЕРЕЛА

Бостонська консалтингова група. (2023). Щорічний звіт про сталий розвиток BCG за 2022 рік. <https://media-publications.bcg.com/bcg-2022-annual-sustainability-report-apr-2023.pdf>

Bluesign®. (n.d.). bluesign®: Сталі текстильні рішення. bluesign®. Отримано з: <https://www.bluesign.com/en/> **EURATEX. (n.d.).** Внутрішній ринок. EURATEX. Отримано з: <https://euratex.eu/trade-and-internal-market/internal-market/>

EURATEX (2022). Факти та ключові цифри 2022 року європейської текстильної та швейної промисловості. EURATEX. Отримано з: <https://euratex.eu/facts-and-key-figures/>

EURATEX (2024). Факти та ключові цифри 2024 року європейської текстильної та швейної промисловості. EURATEX. Отримано з: <https://euratex.eu/facts-and-key-figures/>

Eurochambres & SMEunited. (2023). Опитування щодо досвіду МСП у сфері фінансів та сталого інвестування. Eurochambres & SMEunited. Отримано з: <https://www.smeunited.eu/admin/storage/smeunited/20230927-gh-survey.pdf>

Європейська комісія. (2022). Щорічний звіт про єдиний ринок 2022. Європейська Комісія. Отримано з: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/48877/attachments/2/translations/en/renditions/native>

Європейська комісія. (n.d.). Європейський зелений курс. Європейська комісія. Отримано з: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Європейська комісія. (n.d.). План дій щодо циркулярної економіки. Європейська комісія. Отримано з: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Європейська комісія. (n.d.). Екодизайн для регулювання сталої продукції. Європейська комісія. Отримано з: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/ecodesign-sustainable-products-regulation_en

Європейський Союз. (2011). Регламент (ЄС) № 1007/2011 Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2011 року про назви текстильних волокон і пов'язане з ними маркування та маркування волокнистого складу текстильних виробів та про скасування Директиви Ради 73/44/ЄЕС та Директив Європейського Парламенту та Ради 96/73/ЄС і 2008/121/ЄС. Офіційний вісник Європейського Союзу, L272/1. Отримано з: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011R1007>

Європейський Союз. (2023). Рішення Ради (ЄС) 2023/941 від 2 травня 2023 року про гармонізовані стандарти для засобів індивідуального захисту,

розроблене на підтримку Регламенту (ЄС) 2016/425 Європейського Парламенту та Ради. Офіційний вісник Європейського Союзу, L 125/37. Отримано з: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023D0941>

OEKO-TEX®. (n.d.). OEKO-TEX®: Довіра до текстилю. OEKO-TEX®. Отримано з: <https://www.oeko-tex.com/en/>

OEKO-TEX®. (n.d.). OEKO-TEX® Standard 100. OEKO-TEX®. Отримано з: <https://www.oeko-tex.com/en/our-standards/oeko-tex-standard-100>

SGS. (n.d.). Сертифікація Bluesign®. SGS. Отримано з: <https://www.sgs.com/en-be/services/bluesign-certification>

SMEunited. (2023). Доступ до сталого фінансування для МСП: Європейське опитування 2023. SMEunited. Отримано з: <https://www.smeunited.eu/publications/access-to-sustainable-finance-for-smes-a-european-survey-2023>

Венеціанський форум сталої моди. (2022). *Just fashion transition 2022*. На основі опитування споживачів щодо клімату та сталого розвитку BCG, 2022 рік. Отримано з: <https://media-publications.bcg.com/bcg-2022-annual-sustainability-report-apr-2023.pdf>